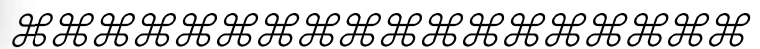

Українське
Державотворення

Маріан ТОКАР

Кандидат історичних наук, професор,
Центр досліджень проблем державотворення
Карпатського університету ім. Августина Волошина,
м. Ужгород

Громадські організації та місцеві вибори: публічний інтерес громад

Сьогодні громадські організації не є прямими суб'єктами виборчих процесів України. Їхня безпосередня участь у виборах обмежується дозволом мати своїх офіційних спостерігачів, супроводом агітаційної та моніторингової кампанії. Але так було не завжди. На зорі Української Незалежності вони були чи не головними гравцями виборчих перегонів, оскільки мали високу ступінь довіри серед громадян, були реальними виразниками їхнього публічного інтересу. Але нині діють нові правила. Чи можна і чи потрібно їх змінювати – вирішувати громадянському суспільству. Очевидним залишається факт партійної неефективності щодо реалізації публічних інтересів громадян, що впливає на втрату авторитету політичних організацій, які маніпулятивно актуалізують себе лише в передвиборчих марафонах. Одночасно, реформа децентралізації та творення нових територіальних суб'єктів – ОТГ – кидає виклик громадянам щодо можливостей самим захищати свої індивідуальні та колективні інтереси. Місцеві вибори і є таким шансом. Як себе в такій ситуації можуть поводити громадські організації, і які вигоди можуть мати місцеві громади – про це у авторських роздумах...

Отже, місцеві вибори в Україні – спосіб формування представницьких органів місцевого самоврядування в Україні та органів влади Автономної Республіки Крим (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів) та старост¹.

¹ Про місцеві вибори: Закон України. Документ 595-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 20.03.2020, підстава – 524-IX. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Жодний діючий нормативно-правовий акт сьогодні безпосередньо не передбачає надання громадським організаціям права брати участь у місцевих виборах. Таку прерогативу мають виключно політичні партії, для яких це основна мета функціонування та які сприяють формуванню й вираженню політичної волі громадян (Р. 2 ст. 36 Конституції України)².

² Конституція України. Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава – 27-IX. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

рівень – громадам»¹. У цьому ж напрямку мовиться про надання якісних і доступних соціальних послуг громадянам. У нашому випадку цю місію можуть виконувати громадські організації – і як посередники між суб'єктами публічних відносин (наприклад, інституції держави – ОТГ), і як виконавці певних соціально-сервісних послуг, на які є запити як громади, так і держави.

Нівелювання надмірної централізації й необґрунтованого посилення державної влади – це сучасний виклик не тільки громадським організаціям, а й оптимізації політики держави у напрямку сприяння розвитку громадянського суспільства та його елементів. І тут громадські організації, під час місцевих виборів, можуть володіти засобами впливу на публічну владу, апелюючи до взаєморозуміння та взаємовідповідальності всіх сторін публічно-управлінських відносин. Важливо, щоб місцева громада зрозуміла цінність самоуправління й визнала в особі громадських організацій потрібний суб'єкт співпраці в напрямку надання публічних послуг індивідуальним чи груповим представникам громади, що може здійснюватися на основі контрактних взаємовигідних умов та загально-прийнятих у демократичній державі нормативно-правових документів.

Місцеві вибори є вдалою можливістю активізувати залучення до публічної політики таких форм самоорганізації громадянської життєдіяльності як об'єднані територіальні громади. На етапі їх творення й перших кроків автономного існування роль громадських організацій, що здійснюють суспільно-корисну дію, значно зростає. Нове позиціонування таких публічних організацій приваблює інтереси громад своєю готовністю до виконання соціальних замовлень місцевого населення на основі сучасних управлінських і технологічних

інновацій. Громадська організація, беручи на озброєння новітні підходи в публічній політиці, управлінні, комунікації, інноваційних технологіях, усвідомлено позиціонує себе необхідним публічним посередником між державою та соціумом. Вважаємо, що у перехідних умовах децентралізаційного процесу в Україні, а особливо в регіонах із вразливою соціальною інфраструктурою, така публічна

політика є цілком виправданою і потребує належного розуміння й підтримки з боку правлячої влади.

Вищенаведені аргументи закликають до актуалізації забезпечення різних форм концептуальної єдності спільної публічно-

управлінської діяльності громадських організацій, як демократичних елементів громадянського суспільства та держави. Вважаємо такий підхід викликом сучасного розвитку інноваційних публічно-управлінських відносин, що змушують до поглиблення і конкретизації механізму реалізації демократичних процедур. На нашу думку, соціальний аспект таких відносин сьогодні постає багатофункціональним феноменом різнорівневої децентралізації й вписується у вимоги розвитку сучасної світової демократії. А конструкт відкритого середовища, як стабільно існуючий публічний простір взаємодії інтересів, у якому головну роль відіграє інтерес громадянина та спільнот, в яких проходить його життєдіяльність, потребуватиме ефективної та тісної співпраці громадських організацій із органами державної влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами та може отримати належну підтримку в змісті державної політики в напрямку об'єктивного сприяння розвитку громадських організацій².

¹ Єгорова В.С. Процес децентралізації влади в Україні. Конституційне право та конституційний процес в Україні: часопис Київського університету права. Вип. 4. 2017. С. 66.

² Токар М.Ю. Актуальність забезпечення концептуальної єдності управлінської діяльності громадських організацій та держави. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарПІДУ НАДУ «Магістр», 2019. №. 1 (55). С. 34.

